

INTERVJU

z Gregorjem Mlakarjem,

magistrom živinoreje in gorskim tekačem

Gregor Mlakar je 29–letni kmet, magister živinoreje, kmet po duši. Od osnovnošolskih let je navdušen in uspešen gorski tekač, tudi udeleženec mednarodnih tekem. Oblečen v pastirja nas je obiskal v Eko Resortu, kjer je potekala literarna delavnica za natečaj Velika planina in gorski tek in nam v intervjuju povedal veliko zanimivega in koristnega za življenje.

8. julija bo 16. evropsko prvenstvo v gorskih tekih na Veliko planino. Start teka bo v Eco Resortu, tekaška proga bo vodila mimo cerkve sv. Primoža in Pasjih pečin do Male planine ter cilja na Gradišču na Veliki planini. Trasa teka članov je tudi tista planinska pot, po kateri so včasih kmetje iz doline gonili živino na Veliko planino na pašo. Svatenski iz Svatne, tako se pri Mlakarjevih reče po domače, jo še vedno.

Kako se spominjate svojih otroških let na kmetiji?

Dobro. Z veseljem sem delal na kmetiji, vendar ne vedno. Rajši sem se igral s prijatelji, kot pa grabil travo.

Zakaj kmetje poleti gonite živino na planino in kdaj?

Ker tako doma privarčujemo krmo, živali se na Veliki planini dobro počutijo, ni žuželk, muh, klopov,... Imajo nekakšen dopust. Ponavadi jih ženemo gor v začetku junija, včasih tudi kasneje, odvisno od vremena.

Kako so potekale priprave na ta velik dogodek včasih in kako danes?

Večinoma enako. To vemo po približno 500 let starih zapisih, ki smo jih odkrili. Najprej živali pregledamo, kakšne imajo parklje, ali so bolne. Dan pred odhodom jih nahranimo s suho krmo. Štartamo okoli 2. ure zjutraj, najprej se živino požegna z butarico cvetne nedelje in blagoslovljeno vodo, zmoli in odpravi na pot. Glavni kravi, ki hodi prva, pa nataknemo zvonec. Najlepše je ob polni luni.

Zakaj še vedno vztrajate, da ženete živino na planino? Ali ni bolj enostavno naložiti živino in jo s prikolico ali traktorjem odpeljati na planino?

Ni ravno enostavno 50 krav naložiti na prikolico, tri še nekako gre, potem se začnejo upirati. Prav tako to veliko stane. Ženemo jih pet ur, z avtomobilom pa rabimo dve uri gor in uro in pol nazaj. Krave grejo rade same, tudi pot ni tako zelo zahtevna.

Vam je ostal kakšen dogodek, ko ste gnali živino, še posebej v spominu?

Veliko jih je. Enkrat so krave ušle po lovski stezi proti Kisovcu, mi jih nismo mogli prehiteti, ko pa smo jih končno dohiteli, jih je bilo zelo težko obrniti. Posebno rad se spomnim dogodka, ko so na Pasjih pečinah iz neke krave začele gledati noge telička. Velikokrat je tudi nevarno zaradi strel in nevihte, zato včasih gonjo prestavimo glede na vremensko napoved.

Kako so bili oblečeni včasih?

Volnen klobuk, karirasta srajca, pulover, irhaste hlače, volnene nogavice, kovani močni čevlji in koš.

Kakšen je delovni dan pastirja?

Vstanem ob 4. uri, pomolzem krave, pregledam živali. Čez dan delam, čistim pašnik, popravljam hlev, proti večeru pa živali priženem v hleve. To je kar zamudno, moja kmetija šteje 100 ovc, 2 konja in 50 krav. Včasih so hodili spat okoli sedmih oz. osmih, jaz pa zdaj pogledam tudi televizijo. Včasih pa so se veliko pogovarjali, si pripovedovali pripovedke, vraže. Otroci pa so se igrali.

Vas je bilo kdaj strah?

Ja. Najbolj me je prestrašila pripovedka mojega deda o divji jagi. Če greš ob polnoči v gozd s planine, pridejo lovci, volkovi, vse zvoni, vpije strelja in grmi. Ubraniš se tako, da se uležeš v levo kolesnico, z roko čez glavo in počakaš, da vse mine. Ded je pravil, da je vse to res, a jaz tega na srečo še nisem izkusil. Enkrat pa se je zgodilo, da je pri sosedih pogorela hiša. Ponoči se je zgodilo iz neznanega razloga, samo bohkov kot je ostal. Takrat sem pregledoval živino in sem slišal psa lajati. Odšel sem do njega in slišal nerazumljive glasove. Bili so točno zraven mene, a jih nisem razumel. Več pripovedk je bilo tudi o nastanku naše in sosedove kmetije. Rečeno je bilo, da sta dva fanta pobegnila iz zapora sem in ustanovila te dve kmetiji.

Kakšne igre ste se igrali na planini kot otrok?

Zemljo krast, spovednice. Nekdo je sedel na skali in bil župnik, drugi pa je bil grešnik. Veliko smo si nagajali, predvsem fantje dekletom. Skrivali obleke, kruh, mašili dimnike.

Ko smo se pripravljali na literarni natečaj, nam je učiteljica povedala veliko pripovedk s planine. Ena od njih je tudi o babi pod Pasjo pečjo, kjer vi gonite živino in kjer boste tekli tudi tekači. Ali jo morda poznate?

Sem že slišal zanjo. Več pa vem o lovcu nad sv. Primožem. Ta je šel loviti na veliki ponedeljek, čeprav je bilo to prepovedano in ga je zadela strela, ki ga je spremenila v kamen.

Kako ste se navdušili z gorskim tekom?

Najprej sem smučal, a sem se poškodoval. Zdravnik mi je svetoval tek. Leta 2001 pa sta Mira in Dušan Papež ustanovila tekaški klub, bil sem nekakšen otrok tega kluba, ki je prerasel v člana. Kar težko je bilo verjeti, da bi nam omogočila treninge, prevoze, startnine, pa vse zastonj. Moj trener je bil Ivan Urh, ki mu pravim tudi drugi oče, saj je veliko časa preživel z mano, od njega sem se veliko naučil. Kot tekač sem spoznal Slovenijo, pa tudi tujino, navadil sem se reda, veliko sem se naučil za življenje. Le enkrat se pomislil, da bi nehal, a sem ugotovil, da enostavno ne morem. Biti moraš trmast, da ne odnehaš.

Kako gledate in doživljate tisto planinsko pot, po kateri gonite živino, na drugi strani pa kot progo gorskih tekačev, ki se bodo pomerili na letošnjem evropskem prvenstvu na Veliko planino?

Na isti način. Mislim, da je doseči vrh enako tako za človeka kot za kravo. Ko prideš do Pasjih pečin, je najtežjega že skoraj konec, odpre se lep razgled in samo še uživaš, čeprav je težko uživati, ko trpiš ... tega preprosto ne moreš povedati, moraš doživeti.

Imate kakšne možnosti, da se uvrstite v slovensko reprezentanco? Ali boste tekli na t.i. open teku, ki ga vsak pravi gorski tekač doživi kot čast in ponos, da bo prestižna atletska prireditev prav v Kamniku?

Možnosti so vedno, čeprav je huda konkurenca predvsem med člani. Proga mi pravzaprav ne odgovarja najbolj, saj je od pečin naprej proga zelo hitra. Vedno je najtežje teči doma, ker veš, koliko te še čaka. Kot je rekel alpinist in gorski reševalec Matjaž Šarkezi, mlad se moraš navaditi trpeti, da star uživaš. Na open teku pa me boste sigurno srečali.

Kako je danes biti mlad, sodoben kmet in še gorski tekač povrh? Kako lahko kmet postane gorski tekač?

Kmetije so kot majhne firme. Jaz sem vodja, krave in ovce pa so zaposleni. Predvsem je pomembno, da živali poslušáš in vso teorijo preneseš v prakso. Na splošno je veliko gorskih tekačev kmetov. Tudi Mitja Kosovelj, svetovni rekorder v gorskem maratonu. Spomnim se Preskarjevega Metoda, ki je bil tekač moje mladosti. Moj oče najprej ni razumel teka, vedno je pravil, če nima drugega dela, kot da teče, no, zdaj ima pa sam sina tekača. Z Metodom se še sedaj vedno prerekava, kdo ima boljši čas na Grintovec.

Je vaše ime Gregor naključje? Nam se zdi, da ima nek globlji pomen. Gregor gre gor na Velko, al žene krave al pa teče.

(Smeh.) Morda je. Starši so izbirali med Martinom in Gregorjem. Bom vprašal, ali je kakšen globlji pomen za mojim imenom.

Kaj vam pomeni planina? Mislimo, da zelo veliko, nekaj se šušlja, pred EP se bo zgodil za vas še pomemben življenjski dogodek prav na planini. Nam zaupate to skrivnost?

Seveda vam jo zaupam. Malo pred prvenstvom se bom poročil, vendar ne na Velki, ker je tam takrat vrhunec sezone. Sva z bodočo ženo tako planirala, da bom lahko tekkel na open race.

Tista planinska pot, po kateri goni živino na Veliko planino, po tisti poti se bo potil tudi Gregor na tako imenovanem odprtem teku, open race. Združevanje tradicije, športa, življenjskih prelomnic – povezovanje preteklosti, sedanosti in prihodnosti. Srečno, Gregor, na planinski in življenjski poti!

Liza Koncilja in Neža Mohar Gradišek, 9. razred, OŠ Stranje

Mentorica Mira Papež